

אות

כתב עת לספרות ולתיאוריה

04 גיליון
2014 קיץ

עורכים מיכאל גלזמן, מיכל ארבל, אורי ש. כהן
המערכת אבנר הולצמן, חנה נוה, מנחם פרי, חנה קרונפלד, עוזי שביט
רכזי המערכת חן אדלסבורג, נדב ליניאל
עריכת טקסט דינה הורביץ
עריכה גרפית מיכל סמו־קובץ ויעל ביבר, המשרד לעיצוב גרפי באוניברסיטת תל־אביב

על העטיפה: חיילים בשוחות, מלחמת יום הכיפורים, סני 1973 (אוסף התצלומים הלאומי, מחלקת צילומים,
לשכת העיתונות הממשלתית)

כל הזכויות לפרסום הסיפור "ברמן, למה עשית לי את זה?" שמורות לאמנון דנקר, לדודו גבע ולהוצאת מודן

ot.kipp@gmail.com

© 2014 כל הזכויות שמורות למערכת אות, מרכז קיפ, בניין רוזנברג, אוניברסיטת תל־אביב, תל־אביב 6997801

הוצאת הקיבוץ המאוחד

נדפס ברפוס אליניר

מה שנשאר מהמלחמה

מה נשאר אחרי המלחמה, במדינה שבה המלחמות נערמות זו על גבי זו, כמעין ריאליזציה של המראָה הנגלה למלאך ההיסטוריה של ולטר בנימין? ארבעים שנה לאחר סיומה, מלחמת יום הכיפורים ממשיכה לרדוף אותנו. עשרות הספרים שנכתבו על המלחמה מתארים את הקרבות, את הכשלים בתהליך קבלת ההחלטות, את מעשי הגבורה, המחדלים, הקונספציה והכישלון המדיני. ברובם שבה ועולה הטענה לפיה המלחמה הסתיימה בניצחון צבאי ברור אך גם בכישלון מהדהד. הפער החריף בין הניצחון לכישלון טומן בחובו מתח עצום בין תפיסות שונות של המדינה, המלחמה, הפוליטיקה. גיליון זה של אות מבקש לחשוב על הפער הזה ועל ייצוגיו והמשגתו בספרות.

הספרות, מטבעה, רחוקה מדרך המחשבה ההיסטורית – הליניארית, הטלאולוגית – על המלחמה. ההיסטוריה מבנה את המלחמה כרצף של מהלכים, שלבים ותוצאות. הספרות, לעומת זאת, אינה מבקשת לייצג את המלחמה "כפי שהתרחשה" ואינה מנסה לחבר את ריבוי האירועים לכדי סיפור רציף וקוהרנטי אחד. עניינה במלחמה כרימוי של זמן־מרחב המאגד בתוכו את המעשים, הזוועות, הפחדים. מנקודת מבטה של הספרות, המלחמה מטשטשת את שדה הקרב; גם כשהיא כותבת על מהלך האירועים, היא כותבת בד בכר את ניגודם. הספרות היא לא רק "ייצוג" של המלחמה, היא גם "עקבה", שארית המסמנת את התמשכותה של המלחמה אף על פי שהקרבות נסתיימו זה מכבר.

המאמרים בגיליון זה מוקדשים להבנת כמה ממופעיה של המלחמה באמנות, בספרות, בתרבות, ובעיקר בהתמשכותה בנפשם של אלה שהיו בה ושל אלה שהתכוננו בה ממרחקים שונים של קרבה והזדהות. "1973 שברים" של תמיר להב־רדלמסר וההרפסה המחודשת של הסיפור המוקדם של אמנון דנקנר "ברמון, למה עשית לי את זה?", שבחרנו לכלול בגיליון זה, הם עקבות מעין אלה. תצלומיו של מיכה בר־עם, המלווים את המאמרים בחוברת, תופסים את המתחים השתוקים ואת הסתירות הפנימיות שבמלחמה ומציבים זה לצד זה את הדימוי הצבאי שהורגלנו בו ואת שברו. התצלומים לוכדים את המתח שרבים מן המאמרים בגיליון זה דנים בו, המתח שבין דימוי המלחמה כפי שהתקבע בתש"ח וכפי שנעשה לגורם מכונן באתוס הישראלי לבין המציאות הסותרת שנחשפה במלחמה שפרצה ב־6 באוקטובר 1973.

חלל מצרי, ציר "מכפלה", צפון סיני, מלחמת יום הכיפורים, 1973 (צילום: מיכה בר־עם).